

Innst. S. nr. 231

(2002-2003)

Innstilling til Stortinget fra sosialkomiteen

Dokument nr. 8:89 (2002-2003)

Innstilling fra sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Olav Gunnar Ballo, Karin Andersen, Sigbjørn Molvik, Heidi Grande Røys, Geir-Ketil Hansen, May Hansen og Audun Bjørlo Lysbakken om innføring av en nasjonal helseplan

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Det fremmes i dokumentet følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen tilrettelegge for at lov om helseforetak endres slik at den inneholder bestemmelse om en nasjonal helseplan. Planen skal omfatte en beskrivelse av den overordnede strukturen på spesialisthelsetjenesten, inkludert geografisk ressursfordeling, samordning mellom de ulike enheter og mellom spesialisthelsetjenesten og førstelinjetjenesten. Forslag til plan skal forelegges Stortinget til endelig godkjenning før iverksettelse finner sted."

Som bakgrunn for forslaget viser forslagsstillerne til at en innvending mot den nye lov om helseforetak har vært at store og strukturelle endringer som berører allmennheten, og som skaper stort engasjement i befolkningen, ble flyttet ut av folkevalgte organer og inn i helseforetaksstyrene.

Forslagsstillerne mener det er et demokratisk problem at det ikke finnes noe folkevalgt politisk nivå som har anledning til å gripe direkte inn ved store strukturelle endringer av spesialisthelsetjenesten, og det uttales at etter statlig overtakelse av spesialisthelsetjenesten er Stortinget det eneste folkevalgte organ som har legitimitet til å ivareta denne oppgaven.

Etter forslagsstillernes vurdering er det behov for å styrke den offentlige, folkevalgte styringen med og ansvaret for helsevesenet. For å oppnå dette mener for-

slagsstillerne at Stortinget må behandle og vedta en overordnet nasjonal helseplan som skal omfatte en beskrivelse av den overordnede strukturen på spesialisthelsetjenesten, inkludert den geografiske fordelingen av spesialistressursene, samordning mellom de ulike enheter og mellom spesialisthelsetjenesten og førstelinjetjenesten. Forslagsstillerne mener at planen skal revideres i sin helhet hvert fjerde år, mens nødvendige kortsiktige justeringer kan foretas i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet eller eventuelt Revidert nasjonalbudsjett.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bjarne Håkon Hanssen, Britt Hildeng, Asmund Kristoffersen og Gunn Olsen, fra Høyre, Beate Heieren Hundhammer, Bent Høie og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Fremskrittspartiet, lederen John I. Alvheim og Harald T. Nesvik, og fra Kristelig Folkeparti, Åse Gunhild Woie Duesund og Liv Skaaheim, viser til at sykehusreformen med statlig eier- og driveransvar nylig er etablert. Reformen er styrt og organisert etter en foretaksmodell med fem regionale helseforetak som er tillagt ansvaret for organisering og styring av sykehusene. De regionale foretakene er tillagt ansvaret for at hele befolkningen skal få likeverdige helsetilbud uavhengig av bosted.

Flertallet viser i denne sammenheng til at helseministeren representerer foretaksrådet (og generalforsamling), og at det til enhver tid er helseministeren som har politisk ansvar for at helsepolitiske målsetninger Stortinget har vedtatt, som for eksempel Nasjonal helseplan, kreftplan og psykiatriplan, blir fulgt opp. Slik flertallet ser det, vil det enda ta noen tid før foretaksmodellen er i full virksomhet. Først når foretaksmodellen har fått virke noen tid, vil det etter flertallet mening være grunnlag for en evaluering.

Evalueringen bør gi svar på om det er nødvendig å revidere de planer som er under gjennomføring.

Flertallet viser til brev fra helseministeren, datert 20. mai 2003, hvor han skriver følgende:

"De samme årlige planene vil så være grunnlaget for en fyldig plan- og meldingsdel i St.prp. nr.1 hvert år framover. Her vil Stortinget få en samlet redegjørelse for utviklingen og planer i spesialhelsetjenesten, slik at en vurdering av dette kan inngå i grunnlaget for Stortingets behandling av det årlige budsjettforslaget. Med dette settet av virkemidler mener jeg at vi har lagt til rette for en smidig og kontinuerlig plan- og styringsprosess som ivaretar nasjonale helsemyndigheters behov for kontroll med utviklingen av spesialhelsetjenesten i landet."

Flertallet mener derfor at intensjonen til forslagsstillerne er ivare tatt med dagens lovverk.

Flertallet fremmer følgende forslag:

"Dokument nr. 8:89 (2002-2003) - forslag fra stortingsrepresentantene Olav Gunnar Ballo, Karin Andersen, Sigbjørn Molvik, Heidi Grande Røys, Geir-Ketil Hansen, May Hansen og Audun Bjørlo Lysbakken om innføring av en nasjonal helseplan - vedlegges protokollen."

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Olav Gunnar Ballo og Sigbjørn Molvik, og fra Senterpartiet, Ola D. Gløtvold, er enig i at det er behov for en overordnet nasjonal helseplanlegging der strukturen på spesialisthelsetjenestene, inkludert geografisk fordeling av ressurser og tjenestetilbud, samordning mellom de ulike enheter og mellom spesialisthelsetjenesten og førstelinjetjenesten inngår.

Disse medlemmer deler forslagsstillerens synspunkt om at et folkevalgt organ må ivareta helheten i spesialisthelsetjenestene.

Disse medlemmer mener imidlertid at det også er viktig at det totale helsetjenestetilbudet blir vurdert og gjennomgått i en slik plan. Samspillet og ansvarsfordelingen mellom spesialisthelsetjenesten og førstelinjetjenesten tilsier at også ressursbehovet og tilgangen til førstelinjetjenesten blir gjennomgått og målsatt bl.a. for å sikre en forsvarlig økonomi og ressursfordeling også til denne delen av helsetjenesten. Disse medlemmer ser det som svært viktig at dette skjer ut fra den erkjennelse at både forebyggende og rehabiliterende helsearbeid først og fremst skjer på førstelinjenivået. Ved å se dette i en helhet kan man etter disse medlemmers mening styrke det forebyggende arbeidet som vil virke besparende, ikke minst på lang sikt, og også sikre det rehabiliterende arbeidet bedre slik at nødvendig helsebehandling innen spesialisthelsetjenesten kan få et fullstendig og godt resultat.

Disse medlemmer mener derfor at arbeidet med en nasjonal helseplan må involvere førstelinjetjenesten nærmere ved at kommunene gjennom fylkeslegene redegjør for sine ressurser, muligheter og behov. Fylkeslegenes samlede oversikter og vurderinger må så

utgjøre et vesentlig grunnlag for en samlet nasjonal helseplanlegging.

Disse medlemmer viser til det store antall av meldinger, planer og reformer som er behandlet og vedtatt de senere årene, og som involverer både spesialisthelsetjenesten og førstelinjetjenesten. Dette forholdet poengteres bl.a. sterkt i St.meld. nr. 16 (2002-2003) Folkehelsepolitikken, og bør føre til at framtidig helseplanlegging i størst mulig grad samordner og tilrettelegger for en helhetlig og overordnet helsepolitikk der alle nivåer gjennomgås når det gjelder muligheter, ansvar og behov.

Etter at staten har tatt over ansvaret for spesialisthelsetjenestene, og ut fra den realitet at staten gjennom sine budsjetter har den største innvirkningen på det øvrige helsetjenestetilbudet i landet, mener disse medlemmer at Stortinget som det øverste folkevalgte organ både må ha legitimitet og ansvar for en overordnet nasjonal helseplanlegging.

Disse medlemmer mener derfor det er behov for å styrke den offentlige folkevalgte styringen med, og ansvaret for, helsevesenet gjennom en overordnet nasjonal helseplan.

En slik plan må etter disse medlemmers mening inneholde en beskrivelse av den overordnede strukturen på spesialisthelsetjenestene og det samlede ressursbehovet for en god funksjonsfordeling og samordning mellom spesialisthelsetjenesten og førstelinjetjenesten.

Disse medlemmer mener også at en slik helhetlig plan må inkludere den rehabiliteringen som utføres ved rehabiliterings-/opptreningsinstitusjonene innenfor somatikk, psykiatri og rusområdet. Videre mener disse medlemmer at planen må romme en oversikt over ressursbehovet også når det gjelder fagpersonell på alle nivå. En slik samlet oversikt vil bidra til større innsikt og mulighet for målrettede tiltak som er nødvendig når det gjelder behov for rekruttering, utdanning, personellfordeling og økonomi når det gjelder både behandlings-, pleie- og omsorgspersonell innen helsesektoren.

Disse medlemmer slutter seg til at selve planen revideres i sin helhet hvert fjerde år, mens nødvendige kortsiktige justeringer kan foretas i forbindelse med statsbudsjettet og eventuelt ved behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett. Disse medlemmer er også enig i at ansvaret for at den nasjonale helseplanen følger opp, ligger hos Regjeringen og helseministeren.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utarbeide en nasjonal helseplan som i sin helhet blir revidert hvert fjerde år. Dette betinger bl.a. at lov om helseforetak endres slik at den inneholder bestemmelse om en nasjonal helseplan.

Planen skal omfatte en beskrivelse av den overordnede strukturen på spesialisthelsetjenesten, inkludert geografisk ressursfordeling, samordning mellom de ulike enheter og mellom spesialisthelsetjenesten og førstelinjetjenesten. Planen skal også innbefatte rehabiliteringstilbudet på alle nivå og en oversikt over og

målsetting for primærhelsetjenestens behandlingstilbud, ressurser og behov, samt en samlet oversikt og plan for personellressursene innen helsevesenet. Forslaget til plan skal forelegges Stortinget til endelig godkjenning før iverksettelsen finner sted."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Stortinget ber Regjeringen utarbeide en nasjonal helseplan som i sin helhet blir revidert hvert fjerde år. Dette betinger bl.a. at lov om helseforetak endres slik at den inneholder bestemmelse om en nasjonal helseplan.

Planen skal omfatte en beskrivelse av den overordnede strukturen på spesialisthelsetjenesten, inkludert geografisk ressursfordeling, samordning mellom de ulike enheter og mellom spesialisthelsetjenesten og førstelinjetjenesten. Planen skal også innbefatte rehabiliteringstilbudet på alle nivå og en oversikt over og målsetting for primærhelsetjenestens behandlingstil-

bud, ressurser og behov, samt en samlet oversikt og plan for personellressursene innen helsevesenet. Forslaget til plan skal forelegges Stortinget til endelig godkjenning før iverksettelsen finner sted.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding blir fremmet av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen viser til dokumentet og det som står foran, og råår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument nr. 8:89 (2002-2003) - forslag fra stortingsrepresentantene Olav Gunnar Ballo, Karin Andersen, Sigbjørn Molvik, Heidi Grande Røys, Geir-Ketil Hansen, May Hansen og Audun Bjørlo Lysbakken om innføring av en nasjonal helseplan - vedlegges protokollen.

Oslo, i sosialkomiteen, den 27. mai 2003

John I. Alvheim
leder

Ola D. Gløtvold
ordfører

